

Institutionen för ekonomi
Rob Hart

Våren 2009

Tentamen

Makroekonomi NA0133

29 maj 2009

Skrivtid 5 timmar.

Regler

Svara på 5 frågor. (Vid svar på fler än 5 frågor räknar jag $5 \times$ genomsnittspoäng per fråga.) Det finns 7 frågor att välja på.

Varje fråga ger högst 20 poäng. Om en fråga är uppdelad ger varje del lika många poäng.¹

Börja varje svar på ett nytt ark; skriv din kod på varje ark; skriv inte ditt namn någonstans. Ta med dig tentan när du går.

Tillåtna hjälpmedel: skrivmedel, linjal och miniräknare.

Kårmedlemskap + legitimation uppvisas vid inlämnandet av tentan.

Råd

Besvara frågorna utifrån den på kursen behandlade ekonomiska teorin, använd relevanta ekonomiska begrepp och förklara deras innebörd.

Det är inte alltid att du uppmanas i frågan att förklara dina svar, dock är en verbal förklaring, oftast med hjälp av diagram, nödvändig i de allra flesta fall för att kunna erhålla maximal poäng på en delfråga. Detta gäller även för matematiska beräkningar. På matematiska uppgifter kan en noggrann grafisk (istället för algebraisk) lösning ge full poäng. Axlar och kurvor måste alltid förses med beteckningar.

Vissa frågor kan vara enhetliga (utan delfrågor). Här krävs det att du skriver välstrukturerade och grundliga svar för att få maximal poäng eller något i närheten – det handlar alltså inte om att rabbla upp allt du kan om ämnet eller närliggande ämnen!

---

¹T.ex. om det finns tre delfrågor – (a), (b), och (c) – ger varje delfråga högst 6,7 poäng.

1. Antag en ekonomi med 30 personer, varav 20 jobbar och 10 har gått i pension. Det finns en vara, mjölk. Det råder full sysselsättning, och det produceras/konsumeras 100 liter mjölk per dag. Mjölken kostar 2 kronor per liter, och priset är fast. Det finns en i princip obegränsad mängd pengar (genom kreditsystemet). Lönenivån är fastställd till 10 kr/dag. Lön betalas ut dagligen.

Pensionärerna tar ut 6 kronor per dag från sin förmögenhet, och köper mjölk. De som jobbar sparar 3 kronor per dag, och köper mjölk för resten. Det finns ingen ränta på sparpengar.

- (a) Visa det cirkulära flödet av pengar, samt varor/tjänster. Vad är nivån på real investering (kr/dag)? Vad är BNP (kr/dag)?
- (b) Använd ekonomin ovan för att förklara varför en tillfällig chock kan få långdragna konsekvenser för ekonomin. (Förslag: Antag en chock i ekonomin sådan att alla som jobbar sparar 4 kronor en dag istället för 3. Gör några enkla antaganden och beräkna konsekvenserna ett par dagar framöver. Argumentera sedan utifrån exemplet.)
- (c) Diskutera egenskaper och policyåtgärder i en sluten ekonomi som kan bidra till en snabb återhämtning från en negativ chock. Är sådana åtgärder alltid av godo?

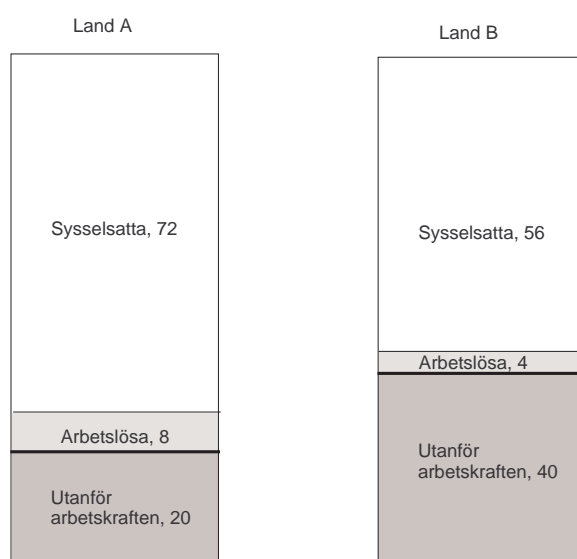
-
2. Centralbanken styr den korta räntan direkt via reporäntan. Den här frågan handlar om hur den *långa* räntan bestäms.

Datomet är 29 maj. Antag att du håller, bland andra tillgångar, 10000 obligationer som ger 50 kronor i utbetalning vid varje årsskifte. Du är nöjd med dina placeringar för tillfället. Du är dock kompis med Stefan Ingves, Riksbankschefen, och han tipsar dig om att de kommer att sänka reporäntan 1 juni, en händelse som inte förväntas av de finansiella marknader.

- (a) Antag att marknaden, efter annonseringen 1 juni, tror att den oväntat låga reporäntan kommer att hålla i sig relativt länge.
  - i. Givet den lägre räntan, vad händer med nuvärdet av dina framtida utbetalningarna?
  - ii. Givet att detta är oväntat, vad händer med priset för dina obligationer på sekundärmarknaden?
  - iii. Vad gör du med dina obligationer, eller eventuellt dina andra tillgångar, när du får tipset av Stefan?
  - iv. Antag istället att förväntningarna breder ut sig redan 29 maj om en räntesänkning inom en snar framtid. Vad händer med priset på dina obligationer?

- (b) Antag istället att marknaden, efter annonseringen 1 juni, tror att centralbanken har bedömt läget fel, och att den nya låga reporäntan kommer att leda till en överhettning i ekonomin, sådan att räntan relativt snart måste höjas rejält. Förklara vad som händer med priset på tillgångar (såsom dina obligationer) och därmed den långa räntan i ekonomin.

-
3. Två länder, A och B, har 100 vuxna vardera. Dessa vuxna är fördelade som nedan.

- (a) i. Vad är nivån på arbetslöshet i respektive land, i procent?
ii. Varje sysselsatt person producerar varor till ett värde av 1000 dollar per år. Vad är nivån på BNP per capita i respektive land?
- (b) Diskutera kortfattat följande påstående: 'Arbetsmarknaden i Land A fungerar bättre än i Land B, eftersom man lyckas skapa fler jobb i A än i B.'

Den nuvarande svenska regeringen har skärpt reglerna för akassan; besparingen i utbetalningar har beräknats till cirka 2,9 miljarder kronor.² Dock vill man inte enbart spara pengar.

- (c) Diskutera kortfattat tänkbara effekter på arbetsmarknaden av minskad arbetslöshetsersättning. (Redogör för vilka effekter man bör kunna tänka sig teoretiskt, och även gärna eventuella bevis.)

---

²Se t.ex. www.iaf.se, Rapport 2007:8.

4. (a) Antag att regeringen i en sluten ekonomi inför åtgärder som minskar konsumtionen och ökar reala investeringar. Hur påverkar denna politik BNP på kort och lång sikt? Hur påverkas den genomsnittliga konsumtionsnivån i landet, initialt? På sikt?
  - (b) Vad driver tillväxt på sikt i Solow-modellen? Drivkraften *förklaras* dock inte. Diskutera kortfattat andra (modernare) modeller där man försöker förklara denna drivkraft.
  - (c) Förklara varför vissa länder har mycket lägre BNP per capita än andra, i en värld där kapital och idéer för produktion kan förflyttas runt jordklotet med ett tangenttryck.
-

5. (a) Förklara effekten på import och export av expansiv finanspolitik i en liten öppen ekonomi, enligt den enkla Keynesianska modellen.
  - (b) På längre sikt kan expansiv politik leda till inflation. Vad händer med växelkursen gentemot en större handelspartner ifall inflationen är 2 procent per år i utlandet men 6 procent per år hemma? Förklara.
  - (c) Ange kortfattat för- och nackdelar med följande system eller policy vad gäller valutan och växelkursen i en liten öppen ekonomi.
    - i. Att ingå i en valutaunion.
    - ii. Att låta kursen vara helt rörlig.
    - iii. Att centralbanken garanterar en fast växelkurs gentemot en större handelspartner.
-

6. –Vi kan inte ställa ut löften om saker det inte finns pengar för, sade finansministern Anders Borg.

Statsministern Fredrik är dock förvirrad. Bör inte staten gå back (alltså med underskott) i sin budget under lågkonjunktur? Är det inte i så fall ännu mer motiverat med skattesänkningar under sådana tider? Hjälp honom reda ut detta! Har Anders rätt? Har Fredrik rätt? Hur bör Fredrik göra?

---

7. Sveriges regering, liksom regeringar i många andra länder, har självant starkt begränsat sina möjligheter att bedriva expansiv penning- och finanspolitik genom att, till exempel, ge centralbanken oberoende och ett låginflationsmål. Syftet är att öka stabiliteten i ekonomin och minska inflationen. Måste vi betala ett pris för denna stabilitet i form av högre arbetslöshet och lägre tillväxt än vad vi hade kunnat ha annars?